

Obsah

Poděkování	11
Předmluva	12
1. Úvod	14
2. Explanace poklesu plodnosti a růstu podílu bezdětných v české populaci	22
2.1. Proč nedošlo k poklesu plodnosti a růstu podílů bezdětných v české populaci dříve?	23
2.2. Proč došlo k poklesu plodnosti a růstu podílů bezdětných v české populaci v 90. letech 20. století?	25
2.2.1. <i>Nové příležitosti a univerzální trend internalizovaných hodnotových změn versus diferencující externí strukturální bariéry rodičovství</i>	31
2.2.2. <i>Demografický šok versus demografický přechod</i>	33
2.2.3. <i>Management populačního poklesu versus pronatalitní politika</i>	35
2.3. Teoretické přístupy ve výzkumu poklesu plodnosti a růstu podílů bezdětných	40
2.3.1. <i>Teorie individualizace a kulturní změny</i>	40
2.3.2. <i>Teorie racionální volby</i>	42
2.3.3. <i>Teorie sociální anomie</i>	45
2.3.4. <i>Teorie hodnoty dětí a redukce nejistoty</i>	46
2.3.5. <i>Teorie sociálních sítí</i>	49
2.3.6. <i>Teorie genderové spravedlnosti</i>	50
2.4. Závěr	53
3. Výzkumné otázky, metodické postupy, zdroje dat a struktura prezentace výsledků výzkumu	55
3.1. Kde skončily předchozí studie a co nového přináší tato kniha?	55
3.2. Konceptualizace bezdětnosti	58
3.3. Zdroje dat a metody	59
3.3.1. <i>Sčítání lidu, domů a bytů</i>	59

3.3.2. Výběrová šetření	60
3.3.3. Problémově orientované rozhovory	62
3.4. Struktura prezentace výsledků výzkumu	66
4. Jaké faktory přispívají k (prodlužování období) bezdětnosti?	69
4.1. Typ partnerského soužití, (ne)existence partnerství, rodina orientační a důležitost příbuzenské koheze	69
4.2. Velikost a místo bydliště	77
4.3. Náboženské vyznání	80
4.4. Bytové podmínky	82
4.5. Podobnost partnerů	83
4.6. Vzdělání a trh práce	87
4.7. Závěr	93
5. Faktory ovlivňující rozhodování o zahájení rodičovství z pohledu bezdětných a rodičů	97
5.1. Jaké okolnosti přispěly k prodlužování období bezdětnosti nebo naopak k založení rodiny podle názorů bezdětných i rodičů v jejich vlastním případě?	97
5.2. Narůstá v současné době důležitost některých okolností při rozhodování o zahájení rodičovství?	103
5.3. Závěr	106
6. Veřejná akceptace života bez dětí a volby bezdětnosti	108
6.1. Rodičovství jako nezbytná součást života?	109
6.2. Diverzita přístupů k rodičovství a bezdětnosti	114
6.3. Přijatelnost důvodů pro volbu bezdětnosti	116
6.4. Závěr	118
7. Odmítání rodičovství, odkládání rodičovství anebo různé způsoby prodlužování období bezdětnosti?	119
7.1. Volby a nevolby	123
7.2. Dobro-volnost a ne-dobro-volnost	128
7.3. Hierarchie (cest k) rodičovství	132
7.4. Biologické stárnutí a sociální čas	141
7.5. Příroda, přirozenost a norma-lita rodičovství aneb Jak se volí bezdětnost	151
7.6. Jak se prodlužuje období bezdětnosti?	161
7.6.1. Spějící k (úvahám o) rodičovství	162
7.6.2. Odkládající rodičovství	163

7.6.3. Nerozhodnutí o (bez)dětnosti	165
7.6.4. Smiřující se s bezdětností bez volby (bez)dětnosti	166
7.6.5. Prolínání hodnotových a socioekonomických faktorů	167
7.7. Závěr – typologie bezdětných	172
8. Gender, práce a růst bezdětnosti v české společnosti optikou teorie genderové spravedlnosti	176
8.1. Plánování otcovství	179
8.2. Plánování mateřství	183
8.2.1. Plány na kombinování	187
8.2.2. Plány na etapizování	188
8.3. Plánování jistoty práce otců a mateřské péče	190
8.4. Pozitivní a negativní flexibilita práce a časové vytížení	191
8.5. Genderové role a institucionální zabezpečení pro kombinování práce a péče v české společnosti v historickém a mezinárodním kontextu	192
8.6. Závěr	212
9. Závěr	215
Literatura	227
Summary	246
Příloha I.: Tematické okruhy pro rozhovory	253
Příloha II.: Základní charakteristiky komunikačních partnerek a partnerů	256
Rejstřík	259